

Nieuwe uitgaven

Jong, en Vlaams, en Vrij. De Gentse Rijksuniversiteit in de spiegel van de literatuur, samengesteld en ingeleid door Anne Marie Musschoot. Gent 1991. 309 blz.

Met een bijzondere uitgave van *Spieghel Historiae*, Jaarboek 31, 1989-1990, heeft de Gentse Germanistenbond herdacht dat op 10 april 1890 te Gent de sectie Germaanse filologie binnen de Faculteit Letteren en Wijsbegeerte werd opgericht. In de Germaanse sectie speelde de Nederlandse taal- en letterkunde een voorname rol en de opzet van deze herdenkingsbundel is na te gaan hoe Gentse studenten, ook niet-germanisten, in hun letterkundige produkten tegenover hun Alma Mater stonden.

Professor Musschoot verzorgde de inleiding en bracht een selectie bijeen bestaande uit 29 fragmenten. De oudste bijdrage, en nog altijd een zeer leesbare, is uit Vader Bergmann's *Gedenkschriften* en dateert nog uit de nadagen van het Verenigd Koninkrijk. En ook toen al kon George Bergmann schrijven dat veel studenten hun gezondheid krenkten en hun toekomst vernietigden, maar dat er ook velen waren die zich met letterkunde en wetenschappen bezighielden en dat laatste is gelukkig gebleven. Het eerste helaas ook. Aardig zijn in dit fragment enkele schetsjes van toenmalige hoogleraren. Zo beschrijft hij Thorbecke, de latere grote Nederlandse staatsman, die zijn wetenschappelijke loopbaan in Gent begon, als „een mager, stijf, zorgvuldig gekleed Hollandsch heertje”. Van Schrant roemt hij de inspirerende colleges over het gemeenschappelijke verzet in de Nederlanden tegen het Spaanse gezag — een interessante Groot-Nederlandse these die we een eeuw later weer terugvinden bij P. Geyl en L.J. Rogier.

Bij Julius Vuylsteke is, zoals te verwachten, aandacht voor liberalisme, anticlericalisme en taalstrijd, maar in zijn gedichten klinkt ook een verlangen naar de lente door en een heftige afkeer tegen de examenvoorbereiding die hem van deze genietingen afhoudt.

De examendruk komt overigens in menige bijdrage voor en, als men niet gebuisd was, en dat kwam ook voor, dan barstte het „nunc est bibendum” in alle hevigheid los. Deze zijde van het studentenleven vinden we terug in de verschillende schetsjes van Pieter Tack en in René de Clercq's gedichten en liederen, waarvan *De Gilde viert* wel het bekendste is.

Meer intellectuele studentenactiviteiten van bijvoorbeeld 't Zal wel gaan vinden we terug in E. Blancquaerts *Klasse 1914*, waarin hij figuren als de Gentse

predikant Domela Nieuwenhuis en de taalgeleerde W. de Vreese de revue laat passeren en het optreden van de „drie kraaiende hanen” beschrijft.

Zeer lezenswaard is nog immer Wies Moens' *Het activistisch avontuur en wat er op volgde*. Hij weet de lezer duidelijk te maken dat, hoe men ook over de opportuniteit van de vernederlandsing van Gent in 1916 denken moge, er in 1916 en volgende jaren in Gent iets bijzonders gebeurde en dat er bij de studenten sprake was van een explosie van studiezin en culturele activiteiten. Nauw daarop aan sluit Van de Woestijnes *Verslag van de opening van het academisch jaar van de vernederlandsche universiteit* voor de Nieuwe Rotterdamse Courant. Het artikel valt op door enerzijds de nauwkeurige verslaggeving van het gebeurde en anderzijds bespeurt men tegelijk bij de verslaggever een zekere verbazing over deze academische opening en een zekere distantie. Hij vermeldt een gelukstelegram van de Hollandse studentenafdeling van het Algemeen Nederlands Verbond. Het zou aardig zijn om eens na te gaan of het bestuur van de studentenafdeling in dat jaar al bestond uit leden die een jaar later zich zouden roeren in de zoveel radicalere Groot-Nederlandse Dietsche Bond, zoals bijvoorbeeld A.J. van Vessem.

Overigens valt het op dat in de fragmenten de taalproblematiek niet al te opvallend figureert en na 1918 zelfs nauwelijks meer voorkomt. Politiek engagement duikt eigenlijk eerst in de jaren zestig en zeventig weer op. Dan lezen we over meer of minder ludieke studentenactiviteiten en linkse en ultra linkse geheime acties bij schrijvers als Cecile Vanderstraeten en Guido van Meir. Bij Willy van Poucke staat een andere kant van het universitaire leven centraal, het lot van de jonge wetenschappelijke medewerkers en hun pogen om hoger op de wetenschappelijke ladder te klimmen, een tocht die niet altijd zonder ongelukken verloopt. Het is een thema dat internationaal bij romanschrijvers hoog scoorde en nog scoort. Men denke maar aan de romans van C.P. Snow en meer recent aan werk van David Lodge, Malcolm Bradbury, Saul Bellow en de twee romans van W.F. Hermans, *Onder Professoren* en *Uit talloos veel miljoenen*.

Hedendaagse bekende letterkundige talenten als Lannoye en Brusselmans zijn ook met fragmenten vertegenwoordigd, waarin zij hun Gentse studentenbelevissen verwoord hebben. Het verhaal van Lannoye is zelfs een aardig stukje receptiegeschiedenis van het werk van de Zeeuwse schrijver Warren.

Het geheel is een leesbare bundel geworden, waaruit blijkt, om Louis Paul Boon te citeren (p. 208), dat „op 't fabriek van het universeel verstand”, niet alleen over Nederlandse letterkunde gedoceerd werd en wordt, maar dat er ook Nederlandse literatuur gemaakt werd en naar wij hopen nog lange tijd gemaakt zal worden.

Pieter VAN HEES